UNICEF-OV ETIČNI KODEKS IN POSTOPKI RAVNANJA ZA ZAŠČITO IN VAROVANJE OTROK

Ljubljana, december 2018 (revizija na seji Uprave Slovenske fundacije za UNICEF 30. 11. 2021)

Podpis:

Tomaž Bergoč, izvršni direktor

Kazalo vsebine:

UNICEF-OV ETIČNI KODEKS IN POSTOPKI RAVNANJA ZA ZAŠČITO IN VAROVANJE OTROK 1

SPREJEM IN REVIZIJE DOKUMENTA 3
ODGOVORNOSTI 3
NAMEN ETIČNEGA KODEKSA 3
MEDNARODNE ZAVEZE IN ZAKONSKE PODLAGE 3
TEMELJNE DEFINICIJE 4
IZJAVE O ETIČNEM KODEKSU 4

PRILOGE – URESNIČEVANJE ETIČNEGA KODEKSA 6

VKLJUČEVANJE OTROK V DOGODKE, KONFERENCE IN SREČANJA 6
PREDHODNO NAČRTOVANJE 6
MED DOGODKOM 6
PO DOGODKU 7
OTROCI, KI OBISKUJEJO DOGODKE S STARŠI 7
SKUPINE OTROK/MLADIH 7
KAKŠEN JE NAMEN? 7
KDO BI MORAL BITI VKLJUČEN? 7
KATERI POSEBNI DEJAVNIKI VAROVANJA IN ZAŠČITE OBSTAJAJO? 8
DOGOVOR SODELUJOČIH 8
POTOVANJA 10
PRED POTOVANJEM 10
POTREBNA ZNANJA 10
POMEMBNE VEŠČINE 10
OBRAZEC ZA OCENJEVANJE TVEGANJA (RISK ASSESSMENT) 11
OBRAZEC ZA POROČANJE O INCIDENTIH 12

UNICEF-OVA IZJAVA O ZAŠČITI IN VAROVANJU: ZAPOSLENI IN ZAUPNIKI 14

UVOD 14
KLJUČNI POJMI 14
NA KOGA SE NANAŠA TA IZJAVA? 14
DOLŽNOST SKRBI ZA OTROKE ALI OGROŽENE ODRASLE OSEBE 14
OGROŽENI ODRASLI 14
NAČELA IN NAMEN TE IZJAVE 14
PRIMERI DOBRE PRAKSE 15
KAKO PREPOZNAM IN OPOZORIM NA NEVARNOSTI? 15

SPREJEM IN REVIZIJE DOKUMENTA

- UNICEF-ov etični kodeks in postopki ravnanja za zaščito in varovanje otrok (v nadaljevanju: etični kodeks) je bil odobren s strani izvršnega direktorja Tomaža Bergoča, dne 21.12.2018.
- Etični kodeks bo revidiran po 1 letu od sprejema. Prvi reviziji sledijo revizije na tri leta oziroma, kot to zahteva sprememba relevantne zakonodaje ali na zahtevo upravnega odbora Slovenske fundacije za UNICEF.

ODGOVORNOSTI

- Odgovornost za posodabljanje in odobritev etičnega kodeksa je dodeljena Slovenski fundaciji za UNICEF (v nadaljevanju UNICEF) in odgovorni osebi za nadzor nad uresničevanjem etičnega kodeksa, ki jo s sklepom določi izvršni direktor.
- Za zagotavljanje skladnosti z etičnim kodeksom je odgovoren izvršni direktor ter upravni odbor.

NAMEN ETIČNEGA KODEKSA

Namen etičnega kodeksa je:

- Zagotoviti, da je blaginja otrok upoštevana kot najpomembnejši dejavnik vseh vidikov dela Slovenske fundacije za UNICEF.
- Zagotoviti, da so vsi partnerji, prostovoljci in zaposleni seznanjeni ter razumejo načela in postopke izvajanja dobrih praks varovanja in zaščite otrok.
- Poskrbeti, da vsi zaposleni vedo, kako se ustrezno odzvati, če pride do suma zlorabe otrok.
- Zagotoviti jasnost postopkov presoje v primerih kršitev etičnega kodeksa.

MEDNARODNE ZAVEZE IN ZAKONSKE PODLAGE

Ta etični kodeks je bil razvit ob upoštevanju naslednjih zakonov in smernic:

- Splošna deklaracija človekovih pravic (Uradni list RS, št. 24/2018)
- Konvencija Združenih narodov o otrokovih pravicah (Uradni list SFRJ – Mednarodne pogodbe št. 15/90, Uradni list RS – Mednarodne pogodbe št. 9/92)
- Evropska konvencija o uresničevanju otrokovih pravic (Uradni list RS, št. 86/1999)
- Družinski zakonik (Uradni list RS, št. 15/2017)
- Zakon o partnerski zvezi (Uradni list RS, št. 33/2016)
- Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (Uradni list RS, št. 69/04 – uradno prečiščeno besedilo, 101/07 – Odl. US, 90/11 - Odl. US, 84/12 - Odl. US, 82/15 - Odl. US in 15/17 - DZ)
- Zakon o preprečevanju nasilja v družini (Uradni list RS, št. 16/2008, 68/16 - neuradno prečiščeno besedilo)
- Pravilnik o obravnavi nasilja v družini za vzgojno-izobraževalne zavode (Uradni list RS, št. 104/09)
- Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini (Uradni list RS, št. 31/09 in 42/17)
- Zakon o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 - uradno prečiščeno besedilo, 23/07 - popr., 41/07 - popr., 61/10 - ZSVarPre, 62/10 - ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16 - ZPPreb-1, 15/17 - DZ, 29/17, 54/17 in 21/18 - ZNOrg)
- Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 50/14)
- Pravilnik o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev (Uradni list RS, št. 45/10, 28/11, 104/11, 111/13, 102/15 in 76/17)
- Zakon o ustanovah (uradno prečiščeno besedilo) (Uradni list RS, št. 70/05 in 91/05 – popr.)
- Zakon o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 47/13, 87/14, 8/16 – odl. US, 64/16 – odl. US, 65/16 – odl. US in 66/17 – ORZKP153,154)
- Kazenski zakonik (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15, 38/16 in 27/17)

- Zakon o mednarodni zaščiti (Uradni list RS, št. 16/17 – uradno prečiščeno besedilo)
- Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika (ZUSZJ) (Uradni list RS, št. 96/02)
- Zakon o duševnem zdravju (Uradni list RS, št. 77/08 in 46/15 - odl. US)
- Zakon o varstvu pred diskriminacijo (Uradni list RS, št. 33/16 in 21/18 – ZNOrg)
- Zakon o ratifikaciji Konvencije o pravicah invalidov in Izbirnega protokola h Konvenciji o pravicah invalidov (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 10/08)
- Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (Uradni list RS, št. 94/10, 50/14 in 32/17)
- Zakon o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo)
- Pravilnik o zbiranju in varstvu osebnih podatkov na področju osnovnošolskega izobraževanja (Uradni list RS, št. 80/04 in 76/08)

TEMELJNE DEFINICIJE

- **Otrok** – Oseba, ki je mlajša od 18 let.
- **Zaščita in varovanje** – Nanaša se na vsa ravnanja in aktivnosti, ki jih izvajamo z namenom varstva in zaščite otrok, s katerimi pridemo v stik. Vključujejo vse naše preventivne in proaktivne ukrepe, s katerimi zagotovimo, da otroci niso ogroženi.
- **Zaščita otroka** – Nanaša se na aktivnosti, ki jih izvajamo, ko pride do suma ogroženosti otroka ali dejanske ogroženosti otroka.
- **Ogroženost otrok** – Pri ocenjevanju tveganja in planiranju aktivnosti upoštevamo vse vidike ogroženosti otrok. Vsi otroci imajo pravico biti zaščiteni in varni pred kakršnokoli obliko nasilja, zlorabo, zanemarjanjem, nadlegovanjem in izkoriščanjem. Naše aktivnosti so v celoti usmerjene k uresničevanju teh ciljev za vse otroke.
- **Ogrožena odrasla oseba** – Oseba starejša od 18 let, ki zaradi osebnih okoliščin ni sposobna skrbeti zase in lastno zaščito. Sem se uvrščajo osebe z oznako motnje v telesnem in duševnem razvoju, osebe, ki jim je bila delno ali v celoti odvzeta poslovna sposobnost, osebe, ki jim je postavljen skrbnik ter druge osebe, ki izkazujejo ranljivost zaradi svojega zdravstvenega, psihičnega ali družbenega položaja.
- **UNICEF zaposleni** – Vsi, ki delujejo v imenu UNICEF-a v kakršni koli vlogi, vključno (in ne zgolj) zaposleni, začasno zaposleni, agencijski delavci, produkcijski in projektni sodelavci, zunanjii sodelavci in izvajalci, pripravniki, prostovoljci, zbiralci sredstev ter ambasadorji in podporniki.
- **Zaščita in varovanje v okviru UNICEF-a** – UNICEF-ova odgovorna oseba in skupina za zaščito in varovanje.
- **Okoliščine ranljivosti** – Ranljivost posameznika je spremenljiva in odvisna od okoliščin. Nanaša se na osebe s težavami v duševnem zdravju, gibalno, senzorno ali drugače ovirane osebe, starostnike, ki zaradi zdravstvenih težav potrebujejo posebno varstvo in zaščito, osebe z učnimi težavami in podobno.

IZJAVE O ETIČNEM KODEKSU

- Ta etični kodeks se nanaša na vse posameznike, ki delujejo v imenu UNICEF-a v kakršnikoli obliki vključno z (in ne zgolj) zaposlenimi, začasno zaposlenimi, agencijskimi delavci, produkcijskimi in projektnimi sodelavci, zunanjimi sodelavci in izvajalci, pripravniki, prostovoljci, skrbniki, spremljevalci, zbiralci sredstev ter ambasadorji in podporniki.
- Naboljša korist otroka je najpomembnejši dejavnik pri vsem, kar počnemo.
- Vsi otroci imajo enako pravico do varovanja in zaščite ne glede na spol, etnično ozadje, narodnost, starost, versko prepričanje, spolno usmerjenost, izobrazbo, zdravstveno stanje, gmotni položaj, družbeni položaj, zmožnosti ali katero drugo osebno okoliščino, ki bi lahko bila podlaga za diskriminacijo ali prikrajšanosti.
- Vsi odrasli smo se dolžni odzvati, kadar zaznamo ali sumimo, da je otrok ogrožen ali ko izvemo za okoliščine, na podlagi katerih je mogoče sklepati o ogroženosti otroka.
- Vsakdo, ki dobronamerno poroča o ogroženosti otroka bo zaščiten v skladu z UNICEF-ovo politiko o žvižgaštvu.
- Skrbi o ogroženostjo bodo obravnavane v predpisanih postopkih, ki so skladni z mednarodno in nacionalno zakonodajo in kjer je zagotovljena zaščita osebnih podatkov, varnost vseh

vpletenih in transparentnost postopka. V ta namen je imenovana skupina za zaščito in varovanje, ki bo postopke vodila skladno s pravili in etičnim kodeksom.

- Informacije bodo obravnavane zaupno in bodo deljene brez soglasja otroka samo v primeru, ko interes zaščite otroka prevlada nad interesom zaščite organizacije ali posameznika. V primerih, ko zaposleni pri svojem delu izvedo za okoliščine, na podlagi katerih je mogoče sklepati, da se izvaja nasilje nad otrokom, so dolžni o tem takoj obvestiti center za socialno delo, razen v primeru, če žrtev temu izrecno nasprotuje in ne gre za sum storitve kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti.
- Odločitve o varovanju in zaščiti bodo sprejete pravočasno, v roku 24 ur, brez nepotrebnih zamud.
- Otroci imajo pravico, da je njihov glas slišan in da ima vpliv na naše delovanje.
- Od vsakega, ki deluje v okviru UNICEF-a se lahko zahteva potrdilo iz kazenske evidence, evidence vzgojnih ukrepov in evidence izbrisanih obsodb za kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost.
- Vsakdo, ki deluje v okviru UNICEF-a bo deležen začetnega usposabljanja, primernega glede na njegovo vlogo in odgovornost.
- Kljub temu, da so prvotna ciljna skupina UNICEF-a otroci, pa se lahko v okviru svojega delovanja ukvarja tudi z ranljivimi odraslimi osebami. Če ima osebje UNICEF-a druge stike z odraslimi v ranljivih okoliščinah ali v nevarnosti veljajo enaka načela dobre prakse v okviru te politike.
- Resne kršitve etičnega kodeksa lahko povzročijo formalne disciplinske ukrepe.

PRILOGE – URESNIČEVANJE ETIČNEGA KODEKSA

Navodila za uresničevanje etičnega kodeksa in postopkov za zaščito in varovanje otrok.

VKLJUČEVANJE OTROK V DOGODKE, KONFERENCE IN SREČANJA

Vključevanje otrok v konference, dogodke in srečanja je lahko prijetno in koristno tako za organizatorje kot tudi otroke, vendar je pri tem potrebno upoštevati nekaj ukrepov za zagotavljanje varnosti in dobrobiti otrok (safeguarding).

PREDHODNO NAČRTOVANJE

- Predhodno podpisana soglasja staršev ali skrbnikov (za udeležbo, GDPR), v primerih, da bodo otroci spremljani in nadzorovani samo s strani UNICEF-ovega osebja brez prisotnosti drugih odraslih (staršev ali učiteljev).
- Pridobite pisno soglasje otrok in mladostnikov o njihovem prostovoljnem sodelovanju, vključno z dovoljenjem za objavo vseh fotografij, videov ali zgodb, ki bi lahko bile posnete na dogodku.
- Izpolnite UNICEF-ov Obrazec za ocenjevanje tveganja, kjer predvidite vse možne oblike tveganja za sodelujoče otroke, ter opišite ukrepe, s katerimi bi lahko tveganja zmanjšali.
- Razmislite, ali obstaja možnost snemanja, fotografiranje ali objave zgodb otrok in ali je to zanje tvegano (med drugim tudi razmislek o uporabi celotnega imena). Poskrbite, da se otroci zavedajo, da je tudi to del dogodka.
- Upoštevajte možnost dodatnih zahtev in potreb, ki bi jih lahko imeli otroci, predvsem ko se vključujejo otroci s posebnimi potrebami.
- Upoštevajte potencialni negativni vpliv stvari, ki se lahko zgodijo na dogodku, zlasti prikazanih in izgovorjenih med predstavitvami. Razmislite o njihovi primernosti za otroke.
- Poskrbite, da bodo otroci in njihovi skrbniki ustrezno obveščeni o vrsti in vsebini dogodka, ki se ga udeležujejo, ter o vlogi, ki ste jim jo namenili.
- Poskrbite, da bo podpora otrokom in mladim načrtovana in otrokom sporočite ime osebe, ki jim bo v pomoč med dogodkom.
- Poskrbite, da bodo vsi sodelujoči seznanjeni s protokolom in etičnim kodeksom zaščite in varovanja ter s pooblaščeno osebo, ki skrbi za zaščito in varovanje otrok na dogodku. **Zaščito in varovanje obravnavajte na sestanku pred dogodkom**. Po potrebi se pogovorite z vodjem za zaščito in varovanje otrok.
- Preverite pri vodstvu ali je potrebno na dogodku upoštevati kakšna posebna varnostna navodila.
- Poskrbite, da so vsi odrasli zunanji sodelavci podpisali Izjavo oz. etični kodeks o zaščiti in varovanju.
- Pred dogodkom skupaj z otroki ponovite, kakšna je njihova vloga na dogodku, preletite njihovo predstavitev, odgovorite na njihova vprašanja in jih tako pomirite pred njihovo aktivnostjo.

MED DOGODKOM

- Poskrbite, da bodo pred dogodkom vsi otroci, njihovi skrbniki in UNICEF-ovi zaposleni obveščeni o vseh pomembnih informacijah o poteku dneva. Poskrbite, da otroci pridobijo odgovore na vsa morebitna dodatna vprašanja.
- Poskrbite, da bodo nastopajoči otroci in mladostniki imeli možnost pred dogodkom opraviti vajo na prizorišču ter jim zagotovite morebitno dodatno podporo oz. pomoč še pred prihodom udeležencev.
- V primerih, ko otroci ali mladostniki javno odgovarjajo na vprašanja, nikoli ne sprejemajte necenzuriranih vprašanj publike. Udeleženci dogodkov naj bodo vnaprej seznanjeni z vprašanji, zato vprašanja zberite pred dogodkom, jih preglejte in določite, katera so primerna za otroke in mladostnike.

- Poskrbite, da imajo vsi sodelujoči kontakt osebe, zadolžene za zaščito in varovanje otrok, ki bo pomagala pri morebitnih zapletih med dogodkom.
- Upoštevajte vpliv dogodka na počutje otrok in mladostnikov in jim temu primerno zagotovite počitek, ustrezno število odmorov in prehrano.

PO DOGODKU

Omogočite izmenjavo mnenj in izkušenj, pridobljenih na dogodku, med otroki in vami. To bo pripomoglo k reševanju morebitnih težav, nastalih med dogodkom, otroke boste lahko pohvalili za njihov trud in dosežke, obenem pa bo takšna izmenjava mnenj lahko pripomogla k boljši organizaciji tovrstnih dogodkov v prihodnje.

OTROCI, KI OBISKUJEJO DOGODKE S STARŠI

UNICEF-ovih dogodkov se starši včasih radi udeležijo v družbi svojih otrok in na tak način podprejo tovrstne dogodke. V primeru, da dogodek ni primeren za otroke, to primerno obrazložite v vabilih in komunikaciji z mediji. Če pa je udeležba otrok na dogodku dobrodošla, zagotovite, da so starši/skrbniki seznanjeni z:

- Vsemi vsebinami, ki bi lahko negativno vplivale na otroke, npr. čustven film
- Z morebitno dostopnostjo alkohola
- Dejstvom, da so otroci v celoti njihova odgovornost

SKUPINE OTROK/MLADIH

KAKŠEN JE NAMEN?

Vsi sodelujoči, predvsem otroci in mladostniki, morajo biti jasno seznanjeni z namenom delovanja skupine. Glavni namen tovrstnih skupin je namreč ta, da koristijo predvsem otrokom in mladim. UNICEF si s strani otrok in mladih seveda želi pridobiti mnenja in povratne informacije o svojih projektih in delovanju, in ima od tega tudi korist, vendar lahko s sodelovanjem veliko pridobijo tudi udeleženci skupin – otroci in mladi. Med drugim lahko pridobijo nove veščine in znanja, npr. javno nastopanje, poznavanje otrokovih pravic ali preprosto nastopanje pred vrstniki. Otroci in mladostniki se morajo počutiti vključene v rezultate dela skupine, ne pa izkoriščane s strani odraslih.

KDO BI MORAL BITI VKLJUČEN?

Sestava skupin je odvisna od njihovega namena. V oceni tveganja morajo biti obravnavane naslednje teme:

- **Starost** – Za katero starostno skupino so primerne aktivnosti in naloge skupine? Teme, primerne npr. za 10-letnika, so pogosto drugačne kot za 16-letnika, zato starostni razpon udeležencev ne sme biti prevelik.
- **Število** – Koliko otrok je treba vključiti za dobro delovanje skupine? Skupinsko razpravo je težko voditi v skupini z več kot 10 udeleženci, zato je treba razmisliti o optimalni velikosti skupine.
- **Format** – Ali bo skupina formirana na podlagi osebnega stika ali prek spletnih orodij? Osebni stik lahko omogoči boljši pretok in izmenjavo mnenj, je priložnost za razvoj zaupanja med člani skupine, ter bolj spodbuja interakcijo vseh članov. Za delovanje spletnih skupin potrebujemo manj virov. Take skupine so manj intenzivne za vodenje, mnenja se lahko zbirajo hitreje in so lažje dostopne za otroke, ki jim osebna udeležba predstavlja čustveno ali praktično oviro.
- **Aktivnosti** – S čim se bo skupina ukvarjala? Pomembno je načrtovanje aktivnosti. Najstnikom se je o določeni temi lažje pogovarjati, za vključitev mlajših otrok pa bodo morda potrebne bolj interaktivne aktivnosti.
- **Dodatna ranljivost** – Kako bodo otroci s posebnimi potrebami in okoliščinami, kot je telesna ali duševna oviranost ali (ne)znanje (tujega) jezika, vključeni v skupine in kakšno dodatno podporo bodo pri tem potrebovali? Dodatna podpora bo zahtevala tudi dodatne človeške vire, kar mora biti vključeno v načrtovanje dela skupine.
- **Raznolikost in vključenost** – Kako bodo pri sestavi skupine upoštevane raznolikost udeležencev in njihove posebne potrebe? Morda bi bilo primerno v sestavo skupin uvesti obvezen delež deklic ali dečkov, razpršiti zastopanost otrok iz manjših ali večjih krajev/mest. V vsakem primeru pa je potrebno biti čim bolj vključujoč in podpirati raznolikost.

- **Vključenost odraslih** – Kateri odrasli so primerni za delo v skupini in kako bo njihov odnos z udeleženci vplival na njihovo sodelovanje ali izražanje, npr. če je odrasla oseba v skupini obenem tudi njihov učitelj?

KATERI POSEBNI DEJAVNIKI VAROVANJA IN ZAŠČITE OBSTAJAJO?

Poleg običajnih razmislekov in načrtovanja dela skupin se pogosto pojavi tudi vrsta posebnih vprašanj in problemov glede zaščite in varovanja otrok, ki jih je potrebno upoštevati, kadar načrtujemo delo skupin za otroke ali mladostnike. To so:

- **Nadzor** – Kakšen nadzor nad otroki in mladostniki bodo izvajali zaposleni ali prostovoljci UNICEF-a? Če v skupini ostanejo starši, skrbniki, učitelji ali druge kvalificirane odrasle osebe, so oni odgovorni za njihovo varnost, naša vloga pa je le olajšati razprave in delovanje skupine. Kadar pa nadomeščamo nadzor drugih odraslih oseb, prevzemamo tudi njihovo odgovornost in moramo upoštevati vsa zaščitna in varnostna vprašanja. Vse odrasle osebe, ki izvajajo nadzor, morajo prestati varnostna preverjanja, biti ustrezno usposobljene za zaščito in varovanje ter prebrati in podpisati UNICEF-ovo izjavo o zaščiti in varovanju otrok.
- **Spletni kontakt** – Vsi udeleženci se morajo zavedati implikacij uporabe digitalnih vsebin. Prav tako moramo otrokom in mladostnikom razložiti tveganja, ki so jim lahko izpostavljeni s strani družbenih omrežij in spleta. Obravnavati bi morali teme, kot so nastavitve zasebnosti, zakrivanje lokacije ali osebnih podrobnosti, nesprejemanje prošenj za prijateljstvo s strani neznanih oseb in poročanje o nevarnih aktivnostih na socialnih omrežjih.
- **Čustveni vpliv** – Kakšne čustvene posledice bi lahko sodelovanje v skupini imelo na otroke in mladostnike in kako bo to obravnavano? Otroci se lahko počutijo neprijetno pri podajanju svojih mnenj in pri tem potrebujejo podporo. Na njih lahko vplivajo obravnavane teme, morda ne znajo ali ne zmorejo obvladovati občutkov, ki jih te pri njih povzročijo. Del načrtovanja dogodkov mora biti posvečen tem reakcijam in načrtovanju podpore otrokom. Načrtovan bi moral biti prostor in čas za osebni odmik otroka in mir.
- **Razkritja** – Otroci in mladostniki lahko v skupini ali v družbi posameznih odraslih, zadolženih za nadzor, razkrijejo osebne ali travmatične izkušnje, zato morajo biti odrasli usposobljeni za ustrezen odziv. O vseh vprašanjih in nejasnostih je treba poročati osebju za zaščito in varovanje. Udeležencem skupine je treba jasno razložiti meje zaupnosti, kdaj je ta kršena in kdaj bo posredovana drugim organizacijam in institucijam.
- **Oseba za zaščito in varovanje** – Vsaka skupina mora izbrati osebo za zaščito in varovanje, ki bo kontaktna oseba v primerih vprašanj varnosti in zaščite otrok in mladih ter njihove morebitne ogroženosti. Vsi udeleženci skupine morajo poznati to osebo in njegovo vlogo, da je na voljo udeležencem pri vseh vprašanjih glede zaščite in varnosti.
- **Soglasja** – Kakšno soglasje ste pridobili za vsakega udeleženca? Oseba, mlajša od 18 let, mora izpolniti obrazec o soglasju za sodelovanje v skupini. Za otroke in mladostnike, mlajše od 18 let, je potrebno pridobiti soglasje staršev.
- **Zdravstvo/Alergije** – Podatke o zdravilih ali alergijah je potrebno pridobiti pred začetkom dela skupine. UNICEF prevzema odgovornost za otroke, mlajše od 18 let.
- **Nestrukturiran čas** – Kako bodo otroci in mladostniki nadzorovani zunaj delovnega časa skupine? Ali bodo med odmorom za kosilo lahko šli ven in kako bodo nadzorovani? Otrokom, mlajšim od 16 let, ni dovoljeno biti zunaj mesta delovanja skupine brez nadzora odrasle osebe, osebe, starejše od 16 let, pa so lahko s soglasjem staršev, vendar najmanj v dvojicah, s tem da poznajo kontaktne številke za klic v sili in po predhodni oceni tveganja, ki ga prestavlja zadrževanje na določenem območju.
- **Kulturni/verski pomisleki** – Ali obstajajo dodatna kulturna vprašanja, ki jih je treba upoštevati pri načrtovanju skupine, da omogočimo sodelovanje otroku? Ali bo na primer po spolu mešana skupina predstavljala težavo za udeleženca ali pa ga bodo ovirali verski prazniki ali festivali v času delovanja skupine?

DOGOVOR SODELUJOČIH

Vsak udeleženec v skupini se mora strinjati z Dogovorom o udeležbi, četudi se skupina morda sreča le enkrat. Primeri obravnavanih tem v dogovoru:

- Zaupnost
- Kako bodo člani ekipe obravnavali drug drugega
- Kako bo skupina poskušala biti vključujoča in spoštljiva do razlik
- H koliko srečanjem na leto se bo skupina zavezala

- Primerno vedenje na spletu
- Vložen trud članov skupine v razpravo

POTOVANJA

PRED POTOVANJEM

- Ocena tveganja mora biti izvedena pred dogodkom/potovanjem, prav tako pa mora biti pripravljen načrt za zmanjšanje ugotovljenih tveganj za otroke.
- Zagotoviti je potrebno, da so bili vsi postopki za zaščito in varovanje otrok upoštevani pred dogodkom/potovanjem, in da je bila pripravljena vsa ustrezna dokumentacija.
- Delovati je potrebno v skladu s kodeksom in kot kontaktna točka za zaščito in varovanje v primeru nevarnosti med dogodkom/potovanjem.
- Zagotoviti je potrebno, da se drugi udeleženci dogodka/potovanja zavedajo svojih odgovornosti in vedo, kako poročati o nevarnostih, če se te pojavijo.
- Sodelovati pri razpravah po končanem dogodku/potovanju, če so potrebne.

POTREBNA ZNANJA

- Organizacijska politika oz. kodeks zaščite in varovanja ter postopkov tako v smislu preprečitve zlorab kot ustreznega odziva nanje
- Kje in kako se mora ukrepati v primeru (suma) zlorabe
- Kontaktne številke v sili, vključno s pristojnimi organi
- Kontaktni podatki v sili za vse otroke, udeležene v aktivnosti
- Kontaktni podatki za vse pooblaščence za zaščito in varovanje otrok v sodelujočih organizacijah (npr. šole, državni uradi, bolnišnice itd.)
- Dobro razumevanje zaupnosti in kdaj jo je primerno prekršiti, da bi s tem zavarovali otroke

POMEMBNE VEŠČINE

- Jasnost: Jasen, k otrokom usmerjen pristop na vseh delovnih področjih
- Dobre komunikacijske sposobnosti: zlasti pomoč drugim pri razumevanju in zmanjšanju tveganja
- Sposobnost proti-diskriminatornega delovanja
- Sposobnost delovanja v konfliktnih in stresnih pogojih
- Sposobnost sprejetja ustrezne odločitve ob prvih znakih za sum/zaskrbljenost
- Sposobnost ustreznega ravnanja z zaupnimi informacijami

OBRAZEC ZA OCENJEVANJE TVEGANJA (RISK ASSESSMENT)

Izpolniti na začetku vsakega novega projekta / kampanje / aktivnosti
Ime projekta / kampanje / aktivnosti:

Kakšen stik boste imeli z otroki / mladostniki preko tega dela / projekta?	**Kakšno potencialno tveganje za otroke / mlade lahko prepoznate?**	**Katere ukrepe boste sprejeli za zmanjšanje teh tveganj?**	**Kdo je odgovoren za izvedbo tega ukrepa?**	**Datum ustvarjenega dokumenta. Potrjen datum izvedbe ukrepa.**
• Ali bo stik oseben in/ali preko spleta? • Pri katerih aktivnostih bodo sodelovali otroci? • upoštevajte vse stike otrok z odraslimi (primer: partner, mediji, prostovoljci…)	• Ali obstajajo tveganja, povezana s temi aktivnostmi? • Kdo bo prisoten z aktivnostmi z otroki? • Ali bodo ti ljudje UNICEF-ovi zaposleni/prostovoljci ali tretje osebe? • Kakšno bo okolje? • Kakšne fizične ali čustvene težave se lahko pojavijo?	• Kaj ste vključili v svoj načrt zaščite in varovanja? • Kdo je vaša kontaktna oseba za zaščito in varovanje na mestu dogodka? • Kakšna podpora bo na voljo otrokom?		Datum ustvarjenega dokumenta: Potrjen datum izvedbe ukrepa:
Prosimo, da z elektronskim sporočilom na neja.copi@unicef.si potrdite, da je bila kopija ocene tveganja za vaš projekt/dogodek/aktivnosti ustvarjena in shranjena na mrežo U (Javne mape/Safeguarding/projekti ocene tveganja)				
Vaše ime in vloga				

OBRAZEC ZA POROČANJE O INCIDENTIH

Izpolnite samo tista polja, ki jih lahko.

Zadeva:	Datum:
Datum/ura prijave: Način:	Mesto dogodka: Slovenija/tujina
Ime otroka:	Starost otroka/rojstni datum:
Etnična pripadnost/država izvora otroka:	Ali je otrok gibalno ali kako drugače oviran oz. ima posebne/dodatne potrebe?
Spol otroka- deček deklica, neopredeljeno (nebinarni, trans, itd.):	
Od kod UNICEF Slovenije pozna otroka?	
Kontaktna oseba Ime: Podrobnosti stika:	
Informacije staršev / skrbnikov Ime: Podrobnosti stika:	
Podrobnosti prijave, vključno z datumom, časom in opisom incidenta:	
Ali obstaja nevarnost povečanega tveganja za otroka v primeru, če se kontaktira družinske člane?	
Kakšne so otrokove želje glede ukrepov, ki bodo sledili incidentu?	
Podrobnosti o vseh osebah, za katere se domneva, da so bile vpletene: Ime: Podrobnosti stika: Starost/Datum rojstva *(za otroka)*:	
Kateri ukrepi so bili sprejeti do danes (kratkoročni in dolgoročni ukrepi)?	

Vaše ime: Vaša vloga:	Vaši kontaktni podatki E-mail naslov: Telefonska številka:
Ime vaše kontaktne osebe za zaščito: E-mail naslov: Telefonska številka:	Datum/čas posredovanja te pisne prijave:
Kontaktni podatki državnega urada, če gre za uradno prijavo:	
Odgovorna oseba/ pooblaščenec za safeguarding na UNICEF-u mora izpolniti naslednja polja:	
Potrjujemo, da so bili v odzivu sprejeti ustrezni ukrepi in napotitev.	
Potrjujemo, da je bilo opažanje primerno zabeleženo v obrazec za poročanje o incidentih za zaščito pred zlorabami in primerno obravnavano. O incidentu je bilo obveščeno tudi vodstvo Slovenske fundacije za UNICEF ter ostali pristojni organi.	
Datum zaključka primera:	

NAVODILA ZA SHRANJEVANJE – Prosimo, da z elektronskim sporočilom na neja.copi@unicef.si potrdite, da je bila kopija obrazca za poročanje o incidentu vašega projekta/dogodeka/aktivnosti ustvarjena in shranjena na mrežo U (Javne mape/Safeguarding/poročila o incidentih).

UNICEF-OVA IZJAVA O ZAŠČITI IN VAROVANJU: ZAPOSLENI IN ZAUPNIKI

UVOD

UNICEF je zavezan k spoštovanju 19. člena Konvencije Združenih narodov o otrokovih pravicah, ki navaja, da imajo vsi otroci, ne gleda na življenske okoliščine in mesto bivanja, pravico biti zaščiteni in varni pred kakršnokoli obliko nasilja, zlorabe, zanemarjanja, nadlegovanja in izkoriščanja. Naše aktivnosti so v celoti usmerjene k uresničevanju teh ciljev za vse otroke. Z našim vedenjem pri stikih z otroki si vsi zaposleni pri UNICEF-u prizadevamo biti zgled in tudi na tak način spodbujati zavedanje o tem, kako pomembno je obvarovati otroke.

KLJUČNI POJMI

- **Otrok**: Oseba, ki je mlajša od 18 let.
- **Odrasla oseba v nevarnosti:** Oseba starejša od 18 let, ki je ali bi lahko bila nezmožna se zaščititi pred nevarnostjo bodisi zaradi starosti, telesne in duševne oviranosti, zdravstvenih težav ali česa drugega.
- **Zaščita in varovanje**: Nanaša se na vsa aktivnosti, ki jih izvajamo z namenom zaščite otrok, s katerimi pridemo v stik. Vključujejo vse naše proaktivne ukrepe, s katerimi poskrbimo da otroci niso ogrožene zaradi našega stika z njimi.
- **Zaščita otrok:** Nanaša se na aktivnosti, ki jih izvajamo ob obstoju upravičene skrbi o ogroženosti otroka.

NA KOGA SE NANAŠA TA IZJAVA?

Načela in kodeks ravnanja navedena v tej izjavi veljajo za vsakogar, ki deluje UNICEF-ovem imenu v kakršni koli vlogi, vključno (in ne omejeno) z zaposlenimi, začasnimi sodelavci, agencijskimi delavci, produkcijskimi in projektnimi skupinami ter sodelavci, pripravniki, prostovoljci, zbiralci sredstev ter ambasadorji in podporniki.

DOLŽNOST SKRBI ZA OTROKE ALI OGROŽENE ODRASLE OSEBE

Kdor dela z otroki ali odraslimi, ki so izpostavljeni nevarnosti, ima pravno in moralno dolžnost po svojih najboljših močeh skrbeti za njihovo zaščito. Natančneje to pomeni:

- Dolžnost, da s svojim vedenjem ne ogroža otrok ali odraslih.
- Dolžnost poročanja o vseh nevarnostnih za otroke in ogrožene odrasle ter dolžnost njihove ustrezne obravnave.

UNICEF je dolžan obveščati ustrezne organe za zaščito in varovanje o obstoječih nevarnostih. Prav tako je primerih nevarnosti dolžan spremljati izvajanje ukrepov.
Te naloge obsegajo vse vidike našega dela, zbiranje in shranjevanje podatkov o otrocih ter neposredno komunikacijo z njimi. Ta varnostna izjava je povzetek ključnih točk in s podpisom potrjujete, da boste spoštovali vsa UNICEF-ova pravila o zaščiti in varovanju.

OGROŽENI ODRASLI

Kljub temu, da so primarna ciljna skupina delovanja UNICEF-a otroci, so lahko ranljivi tudi odrasli. UNICEF bo tudi njim pomagal v skladu z enakimi principi in standardi opredeljenimi v Izjavi o zaščiti in varovanju.

NAČELA IN NAMEN TE IZJAVE

Ključna načela te izjave so:

- **Dobrobit otroka je najpomembnejši dejavnik pri vseh naših aktivnostih.** To načelo je zapisano v mednarodni in nacionalni zakonodaji. Imeti mora neposreden vpliv na naše delovanje in zagotoviti, da je pri odločanju dobrobit otroka nad vsemi drugimi interesi.
- Vsi otroci imajo enako pravico do varovanja in zaščite ne glede na spol, etnično ozadje, narodnost, starost, versko prepričanje, spolno usmerjenost, izobrazbo, zdravstveno stanje,

gmotni položaj, družbeni položaj, zmožnosti ali katero drugo osebno okoliščino, ki bi lahko bila podlaga za diskriminacijo ali prikrajšanosti.
- Vsi odrasli so se dolžni odzvati kadar zaznajo, da je otrok ogrožen.
- Vsakdo, ki dobronamerno poroča o ogroženosti otroka, bo zaščiten v skladu z UNICEF-ovo politiko o žvižgaštvu
- Informacije je potrebno obravnavati zaupno in deliti brez privolitve samo v primeru, ko interes zaščite otrok prevlada nad interesom zaščite zasebnosti otroka.
- Odločitve o varovanju morajo biti sprejete pravočasno (v roku 24 ur) in ne smejo biti predmet nepotrebnih zamud.
- Otroci imajo pravico, da je njihov glas slišan in da ima vpliv na naše delovanje.
- Od vsakega, ki deluje v okvirju UNICEF-a se lahko zahteva potrdila iz kazenskih evidenc, ki jih izdaja Ministrstvo za pravosodje (potrdilo, da oseba ni v kazenskem postopku ter potrdilo o neizrečenosti kazenske sankcije).
- Vsakdo, ki deluje v okvirju UNICEF-a, bo deležen začetnega usposabljanja, primernega gleda na njegovo vlogo in odgovornost.
- Vsakdo, ki deluje v okvirju UNICEF-a, se mora vesti v okviru najvišjih profesionalnih standardov v skladu z našim kodeksom ravnanja.

Namen izjave o zaščiti in varovanju je pomagati vsem k:
- Razumevanju uporabe dobre prakse pri opravljanju svoje funkcije.
- Prepoznavanju znakov potencialne zlorabe otrok in k ustreznemu odzivu na njih.
- Razumevanju postopka ob kršitvi zaščitne politike.

PRIMERI DOBRE PRAKSE

Vsak mora delovati v skladu z naslednjimi smernicami dobre prakse:
- **Zmanjšanje tveganja:** Pred vsako vašo aktivnostjo upoštevajte potencialna tveganja in negativne vplive na ogrožene otroke in odrasle in pripravite ustrezne ukrepe zaščite in varovanja (obrazec za ocenjevanje tveganj).
- **Posebne okoliščine:** Delujte na način, ki zagotovi zaščito ogroženim otrokom ali odraslim zaradi njihovih posebnih potreb ali okoliščin.
- **Aktivnosti:** Vse aktivnosti, ki vključujejo neposreden stik z ogroženimi otroki in odraslimi, načrtujte in izvajajte v skladu s standardi zaščite in varovanja otrok.
- **Postavitev otroka v prvi plan:** Zagotovite, da bo vsak delujoči v UNICEF-ovem imenu upošteval vse te smernice ter prebral, podpisal in upošteval kodeks ravnanja.

KAKO PREPOZNAM IN OPOZORIM NA NEVARNOSTI?

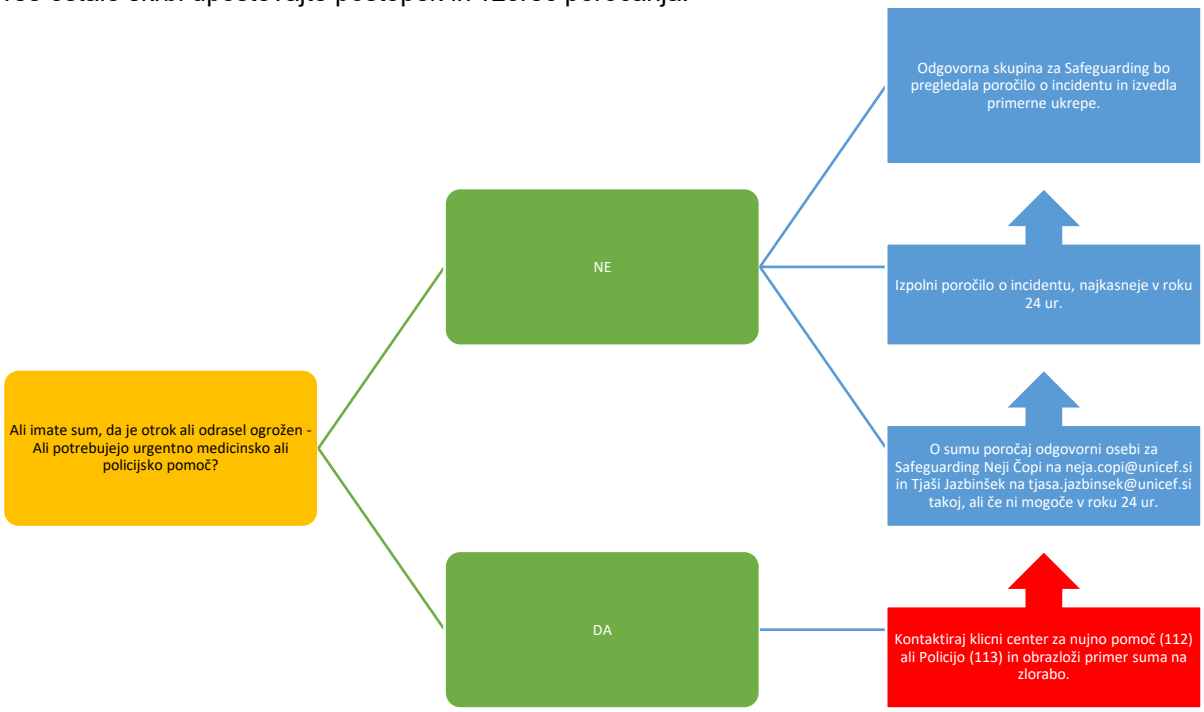
Kdorkoli deluje v imenu UNICEF-a je dolžan poročati o ogroženosti otroka, da se lahko izvedejo ukrepi za zaščito in varovanje.

Ne pozabite: Dolžnost prijave imamo vsi odrasli in še posebej zaposleni v organizacijah, ki prihajajo v stik z otroci oz. je njihov mandat delo na tem področju. Pri tem velja, da moramo ne glede na določbe o varovanju poklicne skrivnosti takoj obvesti center za socialno delo, policijo ali državno tožilstvo, kadar sumimo, da je žrtev nasilja otrok ali oseba, ki zaradi osebnih okoliščin ni sposobna skrbeti zase.

Nevarnost ogroženosti otroka ali ogroženih odraslih lahko zaznamo na več različnih načinov:
- **Opažanje:** Nekaj, kar otrok ali odrasel opazi pri drugem odraslem ali otroku in povzroči sum ali dvom.
- **Razkritje:** Otrok ali odrasla oseba razkrije, da je bila zlorabljena bodisi v sedanjosti ali v preteklosti ali pa v skrbeh zaradi drugega otroka. Razkritje je najmanj verjeten način, da bomo izvedeli za zlorabo, tako da moramo biti pozorni tudi na druge znake zlorabe in temu primerno ukrepati.
- **Ocena tveganja:** Postopek ocene tveganja UNICEF-a, ki prepozna možna tveganja za zaščito in varnost, ki bi lahko nastali zaradi naših aktivnosti.
- **Zaposlovanje:** Informacije, ki so razkrite v postopku zaposlovanja.

UNICEF lahko prejme opozorila o ogroženosti preko neposrednih stikov z odraslimi ali otroki ali posrednimi preko socialnih omrežij ali elektronske pošte. V vsakem primeru pa morajo biti opozorila ustrezno obravnavana in sprejeti primerni ukrepi.

Za vse ostale skrbi upoštevajte postopek in vzorec poročanja:

Izjava o zaščiti in varovanju otrok

Kdor koli deluje v okviru UNICEF-a mora podpisati kodeks ravnanja. Ta služi kot potrditev, da ste prebrali to izjavo o zaščiti in varovanju otrok, da se strinjate z vašimi obveznostmi zaščite otrok po najboljših močeh in da boste spoštovali principe in načela delovanja in vedenja v skladu z izjavo. V primeru suma na kršitev teh določil bo sprožen postopek prijave pri pristojnih organih.

Kot UNICEF-ov partner bom:

VEDNO:

- Spoštoval_a pravice otrok in/ali ogroženih odraslih in postavljal interes otrok pred vse druge interese.
- V primeru suma ogroženosti ravnal_a hitro in opozoril pristojno osebo z namenom hitrega ukrepanja in preprečitve ogroženosti otroka ali ogrožene odrasle osebe.
- Obravnaval_a vse otroke in odrasle z enako mero spoštovanja, brez diskriminacije ali nadlegovanja, ne glede na spol, kulturo, narodnost, starost, veroizpoved, spolno usmerjenost ali sposobnosti.
- Zagotavljal_a zaščito ogroženim otrokom ali odraslim, ki zaradi posebnih okoliščin potrebujejo dodatno pozornost, da bodo lahko deležni enake zaščite, kot jo imajo drugi.
- Upošteval_a verske in kulturne razlike pri sodelovanju z otroki ali ogroženimi odraslimi ter njihovimi družinami oz. skrbniki in da bom razumevajoč v komunikaciji z njimi.
- Vedno vzdrževal_a primerno distanco v stikih, tako osebnimi kot preko spleta, z otroki in ogroženim odraslimi. Zavedam se, da imam pri opravljanju aktivnosti v okviru UNICEF-a vlogo zaupnika in tega zaupanja ne bom zlorabil_a.
- Obravnaval_a vse podatke o otrocih, pridobljene v okviru mojih aktivnosti, vestno in skrbno, vključujoč zbiranje, shranjevanje in posredovanje. Vse osebne podatke bom hranil_a skladno z veljavno zakonodajo.

NIKOLI:

- Ne bom osebno ali preko spleta delil_a podrobnosti o otrocih.
- Ne bom preživljal_a časa z otroki v zaprtih prostorih sam_a in stran od drugih ljudi.
- Ne bom sam spodbudil_a fizičnega stika z otrokom ali ogroženim odraslim (kar vključuje objemanje in neprimeren fizičen kontakt).
- Ne bom sodeloval_a pri nobeni obliki fizične zlorabe otroka ali ogroženega odraslega.
- Ne bom sodeloval_a v nobeni spolni aktivnosti (telesni ali netelesni) z otrokom ali ogroženim odraslim.
- Ne bom sodeloval_a v nobeni obliki finančnega ali materialnega izkoriščanja (kar vključuje krajo, prevaro, zlorabo ali poneverbo lastnine, posedovanje ali korist) v okviru mojega sodelovanja z UNICEF-om.
- Ne bom opravljal_a nalog osebne narave za otroke ali ogrožene odrasle.
- Ne bom podpiral_a nasilnega ravnanja otrok ali ogroženih odraslih (npr. ustrahovanje, zanemarjanje, odrekanje zdravil, hrane ali zavetja, neupoštevanje zdravstvenih, telesnih ali čustvenih potreb).
- Ne bom čustveno ali fizično zlorabil_a ogroženega otroka ali odraslega s ponižujočim vedenjem (vključujoč grožnje o ranjenju ali zapustitvi, ponižanju, obtožbah, kontroli, izolaciji ali zastraševanju).
- Se ne bom vedel_la na način, ki je potencialno ponižujoč, omalovažujoč ali podcenjevalen do otrok ali ogroženih odraslih ali ravnal_a na način, ki nakazuje na kakršnokoli obliko čustvene zlorabe.

Spodaj podpisani_a _____ (ime in priimek), _____

(vloga) sem to izjavo prebral_a in jo bom pri svojih dejanjih spoštoval_a.

Podpis: _____

Kraj in datum: _____